

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาธรรมชาติของการสื่อสารเพื่อการถ่ายทอดความรู้ของชาวเลบนหมู่เกาะสุรินทร์ในด้านวิธีการสื่อสารการศึกษา สื่อที่ใช้ในการสื่อสารการศึกษา และประเภทของการสื่อสารการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ในการวิจัย ผู้วิจัยทำการวิจัยศึกษาเฉพาะในพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติ หมู่เกาะสุรินทร์ ตำบลเกาะพระทอง อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา ปัจจุบันมีประชากรชาวเลอาศัยอยู่รวมกันทั้งสิ้น 36 หลังคาเรือน โดยแยกออกเป็น 2 ชุมชน คือ ชุมชนชาวเลบนเกาะสุรินทร์เหนือ และชุมชนชาวเลบนเกาะสุรินทร์ใต้ ซึ่งรวมประชากรชาวเลทั้ง 2 ชุมชน 134 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดให้ ชาวเลทั้ง 36 หลังคาเรือนนี้เป็นกลุ่มประชากรของการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท คือ

2.1 แบบบันทึกการสังเกต ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participation observation) และไม่มีส่วนร่วม จากนั้นบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตลงในแบบบันทึกการสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2 การสัมภาษณ์ ในการวิจัยครั้งนี้นอกจากจะใช้การสังเกตแล้ว ผู้วิจัยยังใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured) แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ลงในแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดขึ้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ไปสำรวจข้อมูล สังเกต สัมภาษณ์ และศึกษาเอกสารต่าง ๆ ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งยึดกรอบที่ได้กำหนดไว้ในตอนแรก

สรุปผลการวิจัย

1. วิธีการสื่อสารการศึกษาของชาวเลหมู่เกาะสุรินทร์

จากผลการวิจัยพบว่า ชาวเลบนหมู่เกาะสุรินทร์ถ่ายทอดความรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อการดำเนินชีวิตให้กับสมาชิกในชุมชนของตนเองด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การบอกเล่า ด้วยภาษาของตนเอง ภาษามอเกินเป็นภาษาย่อย (sub-dialect) ในตระกูลภาษา มาลาโย - โพลินีเซียน (Malayo-Polynesian) ภาษามอเกินของชาวเลหมู่เกาะสุรินทร์นั้นมีเพียงภาษาพูด ไม่มีภาษาเขียน ส่วนการติดต่อกับบุคคลภายนอกนั้นชาวเลบนเกาะสุรินทร์ ในปัจจุบันสามารถพูดภาษาไทยถิ่นใต้ได้ทุกคน นอกจากการบอกเล่าแล้วการถ่ายทอดบางอย่างยังใช้การชี้แนะ พร้อมใช้การบอกเล่าควบคู่กันไป ดังเช่นการถ่ายทอดให้ลูกรู้จักเลือกผักป่าบางชนิดมาบริโภค “แม่ชี้ให้แลแถบอกให้จำไว้ต้นกับใบพ่นนี้แหละ “ยอดผักหวาน” มันชอบขึ้นตามในอ่าว มันไม่ชอบอยู่บนภูเขาสูง ๆ ดินมันไม่ดี” การถ่ายทอดบางอย่างถ่ายทอดโดยการสังเกตโดยตรงจากการกระทำของพ่อแม่ จากปู่ย่าตายาย หรือจากบุคคลอื่น ๆ ในชุมชน เป็นการทำให้ดูบางอย่างต้องใช้กำลังกาย เช่น การสร้างบ้าน การขุดเรือ พ่อจะสอนตั้งแต่ขั้นตอนง่าย ๆ คือฝึกให้ลูกสังเกตการกระทำ และเมื่อลูกเจริญเติบโตพอที่จะยกขวาน ยกมีด ได้แล้วจึงจะให้ลูกลองทำเอง โดยให้ลูกเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เช่น การเรียนรู้วิธีการแทงปลา หรือดำหอย ในขณะที่ลูกเติบโตพอที่จะว่ายน้ำเป็นแล้ว ก็นำออกไปฝึกหัดแทงปลา งามหอย ซึ่งเมื่อยังเล็กอยู่ที่ให้ดูและสังเกตว่าลักษณะน้ำเชี่ยวจะมีปลาชุก เป็นต้น

นอกจากนี้แล้ววิธีการถ่ายทอดความรู้ในส่วนอื่น ๆ ของชาวเลบนหมู่เกาะสุรินทร์ บางอย่างเป็นการเรียนรู้ด้วยการกระทำจากการปฏิบัติจริง (learning by doing) เช่น การแจวเรือ การถ่อเรือ ลักษณะการถ่ายทอดนั้นจะถ่ายทอดตามลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจน เช่น การจักสาน โดยเริ่มตั้งแต่พาลูกเข้าไปในป่าเพื่อเลือกใบเตยที่มีสภาพดี จะให้ลูกมีส่วนช่วยในการเก็บใบเตย จากนั้นนำมาผ่าเอาหนามออก แล้วผ่าเป็นเส้นตอก ก่อนที่จะนำมาตากแดด แล้วจึงใช้ไม้ขูดให้นิ่มจึงจะนำไปจักสาน ทุก ๆ ขั้นตอนลูกมีโอกาสได้ปฏิบัติ ทำให้รู้ขั้นตอนของการทำงาน มีการย้ำหรือเน้นในส่วนของงานที่ยาก ๆ ดังเช่น “ตอนขึ้นต้นเวลาสานแต่ละกัน (เสื่อ) มันยาก ต้องบอกมันหลาย ๆ ทีถึงทำได้ ถ้าขึ้นต้นได้แล้วทำได้แหละ”

เนื่องจากว่าชุมชนชาวเลบนเกาะสุรินทร์มีขนาดเล็ก ผู้ใหญ่จะกระทำกิจการใด ๆ ก็นำมาทำบริเวณในชุมชน ซึ่งเด็ก ๆ ชาวเลไม่มีสิ่งบันเทิง หรือสิ่งละเล่นอื่นใด ยกเว้นการแจวเรือเล่นกันอยู่บริเวณหน้าหมู่บ้าน การถ่ายทอดในลักษณะของการเลียนแบบอย่างกระทำจากผู้ใหญ่ก็เกิดขึ้น เช่น การเล่นไฟ การสูบบุหรี่ การเคี้ยวยาเส้น เป็นต้น เด็กชาวเลเกิดการทำตาม

อย่างที่คนเห็น บางครั้งเด็ก ๆ เหล่านี้จะนั่งกันเป็นกลุ่มแสดงการกระทำตามอย่างผู้ใหญ่ที่ได้เห็นได้จดจำมา

2. สื่อที่ใช้ในการสื่อสารการศึกษาของชาวเลหมู่เกาะสุรินทร์

สื่อที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ของชาวเลนั้น สื่อที่มีบทบาทต่อการเรียนรู้ของชาวเลมากที่สุดคือ

2.1 บุคคล อันได้แก่ พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ผู้อาวุโสในชุมชนอาจจะเป็นหมอตำแย หัวหน้าเผ่า ตลอดจนเพื่อนบ้านคนอื่น ๆ แต่ผู้ที่มีบทบาทโดยตรงก็คือ พ่อแม่ ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดและผูกพันกับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเลมากที่สุด พ่อแม่จะมีบทบาทต่อลูกผู้ชาย ให้การถ่ายทอดความรู้การประกอบอาชีพ การสร้างที่อยู่อาศัย ส่วนแม่นั้นจะเป็นแบบอย่างให้กับลูกผู้หญิง ถ่ายทอดความเป็นแม่บ้านแม่เรือนให้กับลูกผู้หญิง ดังนั้นจะพบว่า การถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ให้กับลูกนั้นมีการแบ่งบทบาทที่ชัดเจนระหว่างพ่อ - แม่ และนอกจากนี้ยังมีบุคคลอื่นที่มีหน้าที่ในการถ่ายทอดด้านความเชื่อ และความเป็นอยู่ตลอดจนระเบียบปฏิบัติของกลุ่ม คือ หัวหน้าเผ่า และผู้อาวุโสในชุมชน ซึ่งนอกจากการถ่ายทอดจากบุคคลภายในชุมชนชาวเลเองแล้ว การติดต่อกับบุคคลภายนอก เช่น นักท่องเที่ยว หรือเจ้าหน้าที่ทางอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้วิถีชีวิตของชาวเลเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

2.2 นอกจากสื่อบุคคลที่กล่าวไปแล้วนั้น การเรียนรู้ของชาวเลยังเป็นการเรียนรู้จากของจริงทั้งสิ้น สื่อของจริงที่ใช้มีทั้งสถานที่จริง เครื่องมือเครื่องใช้จริง วัสดุ กิจกรรม ก็ให้เห็นกิจกรรมการแทงปลาแล้วทดลองทำเอง การใช้สถานที่จริง เช่น การใช้ห้องทะเลเป็นสถานที่ถ่ายทอดในการทำมาหากิน การใช้พื้นที่ในป่าถ่ายทอดการเก็บของป่าทุกชนิด ตลอดจนการเลือกทำเลที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพและการสร้างที่อยู่อาศัยด้วย และการถ่ายทอดความรู้ของชาวเลทุก ๆ ด้านยังเป็นการถ่ายทอดหรือฝึกหัดจากสื่อประเภทของจริงแทบทั้งสิ้น เช่น การถ่ายทอดการค้าหอยของโจ๊ก ที่ว่า “พ่อให้ผมใช้โกโก้ (เครื่องมือเขี่ยหอย) เขี่ยหอยออกมาจากโพรงหิน ออกมาแล้วเป็นหอยหรือว่าเป็นหิน เป็นปะการัง” สื่อประเภทของจริงนั้นหมายรวมถึงวัตถุมีรูปแบบ เช่น การปลูกสร้างอาคารบ้านเรือน การสร้างเรือ หรือมีรูปร่าง เช่น ตะกร้า เสื่อ รวมถึงเครื่องมือในการประกอบอาชีพทุกชนิดหรืออาจจะเป็นสิ่งของต่าง ๆ ที่ได้จากห้องทะเล และจากการเก็บของป่า

3. ประเภทของการสื่อสารการศึกษาของชาวเลหมู่เกาะสุรินทร์

การถ่ายทอดความรู้ของชาวเลนั้นใช้การถ่ายทอดถึงกันระหว่างบุคคล (personal communicaitons) ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเลมากที่สุด พ่อจะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ในการประกอบอาชีพ การสร้างที่อยู่อาศัยให้กับลูกชาย ส่วนแม่จะอยู่กับบ้านมีความใกล้ชิดกับลูกผู้หญิง ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ด้านการรักษาสุขภาพอนามัย การอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดีและการแต่งกายตลอดจนวิธีการปรุงอาหารให้กับลูกผู้หญิง หรือบางครั้งครัวที่มีปู่ย่า ตายาย อาศัยอยู่ในครอบครัวก็จะเป็นผู้ถ่ายทอดให้ บางอย่างเป็นการถ่ายทอดให้กันระหว่างพี่กับน้อง เพื่อนบ้านกับเพื่อนบ้าน เป็นต้น การถ่ายทอดนั้นเป็นการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง หรือเป็นการถ่ายทอดให้กันในลักษณะเฉพาะตัว ได้แก่ จากแม่ไปสู่ลูก จากพ่อไปสู่ลูก เช่น การเป็นหมอดำแย การเป็นหัวหน้าเผ่า เป็นต้น

นอกจากนี้แล้วการถ่ายทอดยังเป็นลักษณะการถ่ายทอดจากกลุ่มคนในชุมชนไปยังบุคคล (group to person) ได้แก่ การทำมาหากินเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือกันระหว่างเพื่อนบ้าน การสังเกตการเล่นไฟจากผู้ใหญ่ หรืออาจจะเป็นการถ่ายทอดจากกลุ่มคนผู้ใหญ่ไปยังกลุ่มเด็ก ๆ (group to group) กิจกรรมบางอย่างก็เป็นการถ่ายทอดในลักษณะกลุ่มเล็ก เช่น การสอนวิธีการขุดมัน เจาะหอยให้กับลูก ๆ หรือการถ่ายทอดความรู้ในการสร้างเรือ การสร้างบ้านจากหัวหน้าเผ่าไปยังสมาชิกในชุมชน เป็นต้น

การสื่อสารของชาวเลนั้นนอกจากจะเป็นการถ่ายทอดให้กันภายในกลุ่มชาวเลเองแล้ว การติดต่อสัมพันธ์กับชาวเลกลุ่มอื่น ๆ เช่น ชาวเลบนเกาะพระทอง อ.คุระบุรี ชาวเลบนเกาะย่านเชือก ประเทศพม่า เป็นต้น หรือรวมทั้งการไปมาแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกันกับพ่อค้าแม่ค้าในจังหวัดระนอง ก็เป็นการสื่อสารในลักษณะระหว่างบุคคล เช่นกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัย พบว่ามีประเด็นสำคัญที่น่าจะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. วิธีการถ่ายทอดความรู้ของชาวเลบนหมู่เกาะสุรินทร์ในด้านต่าง ๆ นั้น ใช้การบอกเล่าเป็นหลัก โดยใช้ภาษามอเก็น ซึ่งมีเฉพาะภาษาพูด แต่ไม่มีภาษาเขียน ทำให้ไม่สามารถใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้หรือสารสนเทศต่าง ๆ ด้วยการบันทึกเช่นชนกลุ่มอื่น ๆ เห็นได้ว่าความรู้ด้านต่าง ๆ ของชาวเลมีข้อจำกัด การถ่ายทอดความรู้ทำได้แต่ที่รู้เห็นในชนรุ่นนั้น ๆ ดังที่ ดีเรค ฟรีแมน (Derek Freeman) ผู้ซึ่งศึกษาชาวเผ่าอึบานที่อาศัยอยู่บนเกาะซาราวัก ประเทศมาเลเซีย หรือจะเป็นการศึกษาของศาสตราจารย์เอ็ดมัน ลีช (Edmund Leach) ผู้ซึ่งได้ศึกษาชาว

กะฉิ่นที่เป็นชนกลุ่มน้อยทางตอนเหนือของประเทศพม่า พบว่า “อาชีพ ของชนกลุ่มน้อยพวกนี้ มิได้จำแนกแยกย่อยไปมากนัก ผู้ชายมักทำงานหนัก เช่น แฝ้วถางป่า หาดอาหารมาเลี้ยงครอบครัว ซ่อมแซมและสร้างที่อยู่อาศัย ส่วนผู้หญิงมักจะมีหน้าที่หุงหาอาหารเลี้ยงดูลูก “ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้อาชีพของชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ไม่ได้จำแนกแยกย่อยออกไปมากนักนั้น เพราะชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ไม่ได้มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรว่าในอดีตนั้นบรรพบุรุษของตนมีวิถีชีวิต ความนึกคิด ความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพอย่างไร ส่วนใหญ่อาชีพที่ทำอยู่ทุกวันนี้ เป็นการทำตามกันมาเรื่อย ๆ เท่าที่จำได้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง เช่น จากพ่อไปสู่ลูก เป็นต้น

เช่นเดียวกับเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก จากการบอกเล่าของนายคาร์ก็นัสนั้น พบว่า เพลงของชาวเลในอดีตนั้นมีเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถตายไป จึงเป็นเหตุที่ทำให้เพลงต่าง ๆ สูญหายไปด้วย ที่หลงเหลืออยู่ก็ผิดเพี้ยนไปจากเดิม ทั้งนี้เพราะไม่มีภาษาเขียนที่จะบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรนั่นเอง ซึ่งวิธีการสื่อสารโดยการบอกเล่านั้น โดยเฉพาะด้านการบันเทิง เช่น เพลงกล่อมเด็ก (เพลง ต้มขมิ้นขมิ้น) หรือเพลงพื้นบ้านที่ใช้ร้องกันในปัจจุบันนี้ ใช้วิธีการถ่ายทอดโดยการร้องให้ฟังเป็นภาษามอเก้น ใช้การถ่ายทอดทางปากเปล่า ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการถ่ายทอดวัฒนธรรมไทย เช่น คำพูด โวหาร สุภาษิต คำพังเพย ปริศนา นิทาน เป็นต้น การถ่ายทอดวัฒนธรรมของไทยในลักษณะดังกล่าวใช้การถ่ายทอดทาง “มุขปาฐะ” หรือการใช้ปากเปล่า (ทวีป อภิสัทธา, 2528) ในปัจจุบัน เพลงกล่อมเด็กของชาวเล มีเหลืออยู่น้อยมาก และเนื้อร้องก็เพี้ยนไปบ้าง ดังที่นายคาร์ก็นัสนี้กล่าวว่า “เพลงมอเก้น เหมือนเพลงกล่อมเด็กนี้ไทร เมื่อสมัยก่อนมีมาร้องได้หลายคน แต่พอตอนนี้คนที่ร้องให้ตายหมดเหมือนไอ้เค๊ะ (เค๊ะ ชื่อผู้ชายผู้ซึ่งสามารถร้องเพลงมอเก้นได้ไพบระและได้หลายเพลง) เพลงมอเก้นจึงสูญหายหมดไม่ได้สอนให้ใคร ที่เด็ก ๆ ร้องกันทุกวันนี้ไม่ค่อยเหมือนเดิมเท่าไทร” ภาษาเขียนจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการใช้บันทึกเหตุการณ์ ข้อคิด ความรู้ต่าง ๆ ไว้ให้คนรุ่นหลังได้ทราบอย่างถูกต้อง เทียงตรง

2. การถ่ายทอดความรู้ของชาวเล หมู่เกาะสุรินทร์ นอกจากจะใช้วิธีการบอกเล่าดังกล่าวแล้ว ยังใช้วิธีการชี้แนะ ให้สังเกต และลงมือกระทำด้วยตนเอง (learning by doing) เช่น การแจวเรือ การต่อเรือ การจับปลา การเจาะหอย การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการหาอาหาร เป็นต้น ซึ่งศาสตราจารย์ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) อ้างจาก สุรางค์ โค้วตระกูล (2537) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการเรียนรู้ในลักษณะนี้ว่า เป็นวิธีการเรียนรู้ที่สำคัญ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนลงมือกระทำเอง ประสบการณ์ที่ได้รับจากการลงมือกระทำถือได้ว่าเป็นความสำคัญมาก

3. นอกจากนี้แล้วการเรียนรู้ของชาวเล บนหมู่เกาะสุรินทร์ ยังเป็นการเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบการกระทำของพ่อแม่ และของบุคคลที่มีความใกล้ชิดในชุมชน การเลียนแบบนี้ ชาวเลเลียนแบบทุกอย่างที่พบเห็นไม่ว่าแม้แต่กระทั่งสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น การดื่มเหล้า การสูบบุหรี่ และการเล่นไฟ ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากการที่ไม่มีผู้ชี้แนะ อธิบายให้ทราบ และอาจจะเนื่องจากสภาพสังคมชาวเล ซึ่งเป็นสังคมปิด มีขนาดเล็ก สิ่งบันเทิงและของเล่นอื่น ๆ ไม่มี เด็ก ๆ ชาวเลมีความใกล้ชิดและคลุกคลี อยู่กับผู้ใหญ่ตลอดเวลา การกระทำใด ๆ เป็นที่มองเห็นของเด็ก การเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่จึงเกิดขึ้นง่าย ซึ่งอัลเบิร์ต บันดูรา (Albert Bandura) อ้างจาก สุรางค์ โค้วตระกูล (2537) กล่าวว่า คนเรามีปฏิสัมพันธ์ (interact) กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรายู่เสมอ การเรียนรู้เกิดจาก การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม ซึ่งผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกัน พฤติกรรมของคนเราส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต (observational learning) หรือการเลียนแบบจากตัวแบบ (modeling) ซึ่งตัวแบบอาจรวมถึงสิ่งที่ไม่มีชีวิตก็ได้

4. สื่อที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ของชาวเล หมู่เกาะสุรินทร์ ใช้สื่อหลักที่สำคัญคือ สื่อบุคคล และ สื่อของจริง อันได้แก่ สถานที่จริง เครื่องมือและอุปกรณ์จริง วัสดุ และกิจกรรมต่าง ๆ สื่อบุคคลที่สำคัญ ได้แก่ พ่อแม่และผู้อาวุโสในชุมชน การเรียนรู้เด็กชาวเลได้เรียนรู้จากสื่อของจริง เช่น สถานที่จริงในการประกอบอาชีพ และสถานที่ในการหาอาหาร รวมทั้งการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการหาอาหารจริง เช่น การใช้แหลมแทงปลา การใช้เหล็กขูดมัน ขุดกลอย เป็นต้น การที่เด็กชาวเลมีโอกาสได้ใช้ ได้สัมผัสกับเครื่องมืออุปกรณ์ที่เป็นของจริงตั้งแต่เล็ก เมื่อโตขึ้นจึงสามารถใช้เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว และแม่นยำ

5. วัฒนธรรมของชาวเล บนหมู่เกาะสุรินทร์ในปัจจุบันนั้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น การแต่งกาย การบริโภคอาหาร เป็นต้น ทั้งนี้เพราะชาวเลได้มีโอกาสติดต่อกับสัมพันธ์กับกลุ่มคนที่ไปท่องเที่ยวที่หมู่เกาะสุรินทร์ จึงทำให้วัฒนธรรมเก่าบางอย่างเลือนไป โดยได้รับเอาวัฒนธรรมใหม่เข้ามาปฏิบัติภายในกลุ่มชนของตน เช่น การไหว้ การกล่าวคำว่า “สวัสดี” “ขอบคุณ” เป็นต้น ซึ่งลักษณะของการรับเอาวัฒนธรรมเหล่านี้มาปฏิบัติ ทำให้วัฒนธรรมเดิมเลือนไป เป็นวัฒนธรรมที่ถูกผสมผสานจากสังคมต่าง ๆ ซึ่ง อมรา พงศาพิชญ์ (2531) ได้เสนอไว้ว่า นอกจากมนุษย์จะถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนภายในกลุ่มของตนเองแล้ว มนุษย์อาจจะรับวัฒนธรรมบางส่วนมาจากสังคมข้างเคียงได้เช่นกัน การรับเอาวัฒนธรรมของสังคมอื่นมาในระยะแรกอาจจะเรียกได้ว่า เป็นการยืมวัฒนธรรมแต่เมื่อนาน ๆ ไป การยืมก็กลายเป็นการรับซึ่งเป็นจุดของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยทำให้หน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวเล หมู่เกาะสุรินทร์ เกิดความเข้าใจในวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ประเพณี ของชาวเล หมู่เกาะสุรินทร์ และสามารถชี้แนะ แนะนำ ตลอดจนให้ความรู้ที่ถูกต้องและสอดคล้องกับธรรมชาติที่เป็นอยู่ของชาวเล

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับอุทยานแห่งชาติ หมู่เกาะสุรินทร์

อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ ควรจัดให้มีโครงการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องกับชาวเลในด้านต่าง ๆ เช่น โทษของการดื่มเหล้าและการสูบบุหรี่ การรักษาสุขภาพอนามัย การรักษาสภาพบริเวณที่อยู่อาศัย ตลอดจนการช่วยกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดพังงา

ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดพังงา ควรจัดการศึกษาให้กับชาวเล โดยการจัดให้มีโรงเรียนเพื่อชาวเลหมู่เกาะสุรินทร์ขึ้น เพื่อสอนภาษาไทยและความรู้ด้านอื่น ๆ ให้ชาวเล ทำให้ชาวเลมีภาษาเขียนอันจะนำไปสู่การบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 ศึกษาวิจัยชาวเลในด้านอื่น ๆ อันจะนำมาซึ่งข้อมูลที่ให้ประโยชน์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่ชาวเล เช่น การรับรู้ บุคลิกลักษณะ ความชอบ ความสนใจทัศนคติ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการสื่อสารการศึกษาของชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ในเมืองไทย